

La València republicana

Aquest llibre tracta de com es van viure els anys de la 2ª República Espanyola a la ciutat de València. Un magnífic testimoni fotogràfic i documental sobre uns dels períodes més il·lusionants i intensos de la història de la ciutat del Túria que serveix per a restituir la memòria col·lectiva de tots els valencians. (S'hi inclou un DVD amb gravacions i imatges i un facsímil de *Guía Popular de Valencia*, de l'any 1937-1938).

**VALENCIA 1931-1939. GUÍA URBANA.
LA CIUDAD EN LA 2ª REPÚBLICA**

LUCILA ARAGÓ, JOSÉ M. AZKÁRRAGA, JUAN SALAZAR

311 PÀGINES / 978-84-370-6964-7 / 38,50 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2007

Ara com ara, resulta difícil de creure que València va ser durant molts anys una ciutat republicana, sobretot si ens atenem als resultats electorals de les dues darreres dècades –aclaparadors per als conservadors. València, però, si més no fins a la desfeta de la Guerra Civil espanyola, va ser un emplaçament molt favorable a les idees revolucionàries. Sindicalistes, anarquistes, comunistes, socialistes... van acaparar majories. Encara més, València va ser, en un període relativament breu de temps –onze mesos–, capital de la 2ª República, després que Madrid caiguera en mans de l'exèrcit franquista. El llibre que han confeccionat Lucila Aragó, José M. Azkàrraga i Juan Salazar es fa ressò precisament d'aquesta València en bona mesura desconeguda, la dels anys de la 2ª República. Una època de gran eferescència política i cultural que, malgrat el pas del temps, encara és «visible» a la nostra ciutat.

Sens dubte, els testimonis més duradors, i encara perceptibles són arquitectònics. Els nombrosos edificis d'estil racionalista –en deien «arquitectura moderna»– que es van edificar a València en la dècada dels trenta, obra d'arquitectes de gran anomenada, «los otros arquitectos», com ara Luis Albert o Enrique Pecourt, es van escampar per tota la ciutat, i l'han proveïda d'una fesomia molt característica i reconeixible, sobretot al centre de la ciutat i al primer Eixample. Però hi ha més vestigis d'aquesta època, els quals han quedat difuminats o quasi totalment esborrats per la «contrahistòria», i que aquest llibre té la virtut i l'encert de restituir a benefici del lector –especialment dels valencians, perquè formen part del nostre patrimoni col·lectiu. Així, els autors donen compte dels anys en què es va proclamar la 2ª República; de l'ingent esforç que el Govern republicà va fer en educació i en cultura, amb l'aprovació d'un Pla Nacional de Cultura; de la proliferació o consolidació de periòdics i revistes durant la dècada dels anys trenta: *El Pueblo*, *La República de las Letras*, *El Camí*, etc.; de l'època daurada dels cafés literaris, de les tertúlies, de les arts plàstiques, del cartellisme, del cinema, de la fotografia moderna, de la música... Fins que va esclatar la Guerra Civil. Potser el període més emotiu i dolorós alhora, de més projecció internacional, va ser el dels onze mesos en què València es va convertir en la capital d'Espanya. Aleshores, la capital del Túrria va ser

punt d'atracció per a tot el món, ateses les circumstàncies polítiques. Així, s'hi van donar cita els periodistes més afamats (Bolloten, Fisher, Hughes...), els escriptors més reeixits del moment (Tristan Tzara, Louis Aragon, Ernest Hemingway, Willy Brandt, Octavio Paz, Antonio Machado, León Felipe...), sense oblidar els reporters gràfics, com ara Capa i Taro. Durant aquest breu però intens període en què València va exercir la capitalitat, s'hi van haver d'improvisar la Presidència de la República, onze ministeris, abundoses subsecretaries i direccions generals, l'Estat Major Central, el Tribunal Suprem i altres institucions estatals. Fins i tot es van traslladar, perquè foren custodiades, les obres procedents del Museu del Prado, que es van desar a les torres dels Serrans, i la sucursal del Banc d'Espanya acollí un bon contingent de llibres d'El Escorial. I, finalment, València va celebrar el II Congrés d'Intel·lectuals, al qual assistiren alguns dels més brillants noms de la cultura, de la literatura i de les arts. La capitalitat, però, acabaria traslladant-se a Barcelona, i València quedaria ja desolada i resistint en va els embats i el setge de les bombes del ejército nacional –segons dades de la Junta de Defensa Pasiva, des de començaments de la guerra fins al mes de gener de 1939, s'hi van produir 442 bombardejos, a l'espera del desenllaç de la guerra i l'entrada triomfal de les tropes feixistes a la capital del Túrria.

□ Juli Capilla